

Complexnummer: 519112

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

St.Franciscus Xaverius

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

519113, 519114, 526097

Woonplaats

Teteringen

Gemeente

Breda

Provincie

Noord-Brabant

Hoofdadres van hoofdobject

Arnold Janssenlaan 1, 4847 DK Teteringen

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex bestaat uit het MISSIEHUIS ST. FRANCISCUS XAVERIUS van de Duitse congregatie Societas Verbi Divini (1) dat gebouwd werd in 1916-17 en uitgebreid in 1925-27 met begraafplaats (2) en Heilig Hartbeeld (3). De begraafplaats werd in 1927 in gebruik genomen. Het Heilig Hartbeeld dateert uit 1930.

Omschrijving

Het missiehuis ligt op een ruim en groen perceel met de middenrisaliet aan het einde van een oprijlaan. Het gaat om het hoofdgebouw met aangebouwde kapel en H. Hartbeeld. Andere bijzondere onderdelen, zoals het zwembad met kleedhokjes uit 1929-1930, zijn verdwenen.

Het missiehuis werd omgevormd tot bejaardentehuis en daartoe verbouwd en uitgebreid met een paviljoen achter de bestaande bouw. Dit laatste onderdeel wordt niet beschermd.

Waardering

Het complex van het missiehuis is van algemeen belang. Het is van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de ontwikkeling van het katholicisme, in het bijzonder de stichting van kloosters en missiehuizen door congregaties ten behoeve van de opleiding van hun leden; het is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het opleidingsgesticht onder Duitse invloed. Het is van belang voor de architectuurgeschiedenis vanwege de

uiterst strenge vormgeving met een vermenging van elementen van de typologie van de kostschool met elementen ontleend aan de industrie-architectuur. Het heeft ensemblewaarde vanwege de samenhang der onderdelen en de inbedding in een landschappelijke omgeving met onder meer bomenlanen. Het is in hoofdlijnen gaaf bewaard gebleven.

Monumentnummer*: 519113

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 13582/34

Monumentnaam**

St. Franciscus Xaverius

Complexnummer

519112

Complexnaam

St.Franciscus Xaverius

Woonplaats*

Teteringen

Gemeente*

Breda

Provincie*

Noord-Brabant

Straat*

Arnold Janssenlaan

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

4847 DK

Woonplaats*

Teteringen

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Teteringen

Sectie*

B

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

3780

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Het MISSIEHUIS ST. FRANCISCUS XAVERIUS van de Duitse congregatie Societas Verbi Divini werd in 1916-'17 gebouwd als een rechthoekig gebouw van zeven vensterassen, naar een door pater Möchel uitgewerkt bestek. Aan weerskanten werd het gebouw in 1925-'27 uitgebreid tot een totaal van zeventien vensterassen met een U-vormige plattegrond. Het kreeg toen ook de kapel die het noordelijk deel afsluit. In 1972 vond de omvorming plaats van missiehuis naar bejaardentehuis, waarvoor tussen 1973 en 1975 diverse verbouwingen werden verricht. Het interieur werd gewijzigd en achter het bestaande deel werd een nieuw paviljoen, ook voor niet-religieuzen, gebouwd.

Omschrijving

Het drielaagse onderkelderde pand heeft een U-vormige plattegrond. De zadel-en mansardedaken zijn gedekt met zwarte tuile-du-nordpannen. De gevels zijn opgetrokken uit machinale baksteen. Afzaten en dubbele sierlijsten bij de goot zijn van rood tegelwerk. De vensterdorpels van het bouwdeel uit 1916 zijn van beton, de andere van hardsteen. Bij de wisseldorpels bevinden zich zandstenen hoekblokjes.

De hoekrisalieten onder mansardedak springen meer naar voren dan de middenrisaliet, en tellen elk drie traveeën.

De bovenste twee etages van de risalerende delen worden geaccentueerd door lisenen. De vensterindeling is ritmisch. Eerst zijn er de zesruits getoogde kelderramen, waarna drie etages van brede getoogde twaalfruits stolpvensters volgen. Bij de middenrisaliet zijn op de beletage twee getoogde achtruits stolpvensters geplaatst. Een bordestrap met opengewerkte bakstenen balustrade en hardstenen afwerking leidt naar de centrale entree met vernieuwde vleugeldeuren. Het halfronde bovenlicht heeft een nieuwe indeling gekregen. Boven de deur bevinden zich twee ramen met halfrond bovenlicht, net als boven elk raam van de inspringende delen. Tenslotte is er een zesruits raam met halfrond bovenlicht geplaatst in het puntgeveltje boven de ingang, dat bekroond wordt met een kruis. Het schilddak hierachter eindigt in een in 1926 geplaatste achthoekige klokkentoren met spits, waarop leien in maasdekking. In de overige dakdelen zijn getoogde zesruits dakkapellen geplaatst.

De zijgevel ter rechterzijde is sober en telt na een blind deel vijf vensterassen. De linkerzijgevel bevat een uitspringend rechthoekig gedeelte onder schilddak, waarin zich de trappartij bevindt. Aan weerskanten reeksen van twee smalle vensters en een oorspronkelijk geverniste deur. Hierna volgt een ronde toren met een met leien beklede spits, behorend bij de kapel die hier achter ligt, boven de beletage.

Deze Neo-romaanse kapel heeft een kruisvorm met halfrond gesloten absis. De zadel- en lessenaarsdaken zijn voorzien van leien in maasdekking, op de eindnokken staan kruisjes. De gevels van het schip tellen drie rondboogramen en zijn geleed door lisenen. Het muurwerk van de halfronde ramen in de lichtbeuk is vlak. Het transept is voorzien van een klimmend fries en een tripletraam in een rondboognis. De absis is voorzien van zeven rondboogramen en geleed met lisenen. De achtergevel van het pand is sober. Er is een originele geverniste paneeldeur. De ramen hebben stalen kozijnen gekregen.

Bij de kapel is op de beletage een deel onder plat dak aangebouwd.

De middengang die het gebouw in de lengte doorsnijdt, is op de beletage voorzien van een houten lambrizing en gevernist houten Neo-gotische sieromlijstingen van de deuren. In het portaal voor de kapel bevindt zich een gedenksteen met een stuk marmer dat uit een Romeinse catacombe afkomstig is. De tekst op de gedenksteen luidt: "Ter dankbare herinnering: In het jaar des Heren 1926, de maand december, de eenentwintigste dag die toegewijd is aan de Heilige Thomas, de apostel van Indië, heeft Petrus Hopmans, de Bisschop van Breda, dit gebouw op plechtige wijze ingezegend."

De brede en hoge driebeukige Neo-romaanse kruiskapel is een gewitte ruimte, geleed door pijlers en lisenen, de tongewelven door bandribben. De halfronde ramen van de lichtbeuk zijn gevuld met Art Déco glas-in-lood. De inventaris is bij renovaties geheel vervangen.

Rondom het vroegere missiehuis ligt een groot wandelpark. Een lange oprijlaan met linden leidt tot aan de hoofdingang, aan het eind van een andere lange met beuken beplante laan vindt men een Heilig Hart beeld uit 1930 en ten zuiden daarvan het kerkhof, waarvan het oudste graf uit 1927 dateert.

Waardering

Het missiehuis is met het wandelpark van algemeen belang. Het is van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de ontwikkeling van het katholicisme, in het bijzonder de stichting van kloosters en missiehuizen door congregaties ten behoeve van de opleiding van hun leden; het is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het opleidingsgesticht onder Duitse invloed. Het is van belang voor de architectuurgeschiedenis vanwege de

uiterst strenge vormgeving met een vermenging van elementen van de typologie van de kostschool met elementen ontleend aan de industrie-architectuur. Het heeft ensemblewaarde vanwege de samenhang der onderdelen en de inbedding in een landschappelijke omgeving met onder meer bomenlanen. Het is in hoofdlijnen gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Tuin, park en plantsoen

Functie

Klooster

Wandelpark

Monumentnummer*: 519114

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 13582/34

*Monumentnaam***

St. Franciscus Xaverius

Complexnummer

519112

Complexnaam

St.Franciscus Xaverius

*Woonplaats**

Teteringen

*Gemeente**

Breda

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Arnold Janssenlaan

*Nr**

1

*Toev.**

*Postcode**

4847 DK

*Woonplaats**

Teteringen

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Teteringen

*Sectie**

B

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3780

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

De BEGRAAFPLAATS van het voormalige Missiehuis St. Franciscus Xaverius is in 1927 in gebruik genomen en ligt ten noord-oosten van de kapel, aan het eind van een lange beukenlaan. Het kruisbeeld dateert ook uit die tijd, de kruiswegstaties aan de buitenrand zijn van recente datum en vallen buiten de Rijksbescherming.

Omschrijving

Het rechthoekige terrein wordt doorsneden door een middenpad, dat leidt naar een Calvarieberg met houten kruis en Corpus uit ca.

1930. Langs het pad bevinden zich rijen van telkens vier kruisen.

De kruisen zijn van gietijzer en hebben een eenvoudige, Neo- gotische vorm. Het oudste dateert uit 1927, hieronder rust broeder Christophorus Knaub, in leven kok van het missiehuis.

Waardering

De begraafplaats is van algemeen belang. Zij maakt deel uit van een complex van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de ontwikkeling van het katholicisme, in het bijzonder de stichting van kloosters en missiehuizen door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

congregaties ten behoeve van de opleiding van hun leden. Het geheel heeft ensemblewaarde vanwege de samenhang der onderdelen en de inbedding in een landschappelijke omgeving met onder meer bomenlanen. Het is in hoofdlijnen gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

Monumentnummer*: 526097

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 13582/34

Monumentnaam**

St. Franciscus Xaverius

Complexnummer

519112

Complexnaam

St.Franciscus Xaverius

Woonplaats*

Teteringen

Gemeente*

Breda

Provincie*

Noord-Brabant

Straat*

Arnold Janssenlaan

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

4847 DK

Woonplaats*

Teteringen

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

Teteringen

Sectie*

B

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

3327

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Het Heilig Hartbeeld ligt ten noorden van de kapel van het voormalige Missiehuis St. Franciscus Xaverius, aan het eind van een lange beukenlaan. Het beeld werd op 1 juni 1930 ingewijd. Het heeft een traditioneel Neo-gotische vormgeving, de sokkel heeft de stijl van de Art Déco.

Omschrijving

Het beeld staat op een voor dit doel gegraven heuvel. De sokkel is trapvormig met drie treden en uitgevoerd in machinale baksteen, met geometrische decoratie van donkergroen geglazuurde baksteen. De afdekplaten en console zijn van hardsteen. In de baksteen is een plaquette aangebracht, met onleesbaar geworden tekst. Het meer dan levensgrote Heilig Hartbeeld is uitgevoerd in kunststeen, gewit en met een rood geschilderd Heilig Hart met stralenkrans. De Christusfiguur staat met uitgespreide armen, achter het hoofd een opengewerkt vierpasaureool.

Waardering

Het Heilig Hartbeeld is van algemeen belang. Het maakt deel uit van een complex van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de ontwikkeling van het katholicisme, in het bijzonder de stichting van kloosters en missiehuizen door congregaties ten behoeve van de opleiding van hun leden. Het geheel heeft ensemblewaarde vanwege de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

samenhang der onderdelen en de inbedding in een landschappelijke omgeving met onder meer bomenlanen. Het is in hoofdlijnen gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Gedenkteken(D)

Functie

Gedenkteken(D6)